Ann. V. Num. V.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

BIS IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est: in Italia Libellarum 10; ubique extra Italiam Lib. 15; M. 12; Sch. 12; Doll. 3; Rubl. 6; Flor. 7½.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis Lib. 0.50 pro *unoquoque centimetro quadrato*.

Cuncta mittantur ad Aristidem Leonori *equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem*

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN RUSSIA Apud Gebethner et Wolf — VARSAVIAE POLONORUM Rakowskie Przedmiescie, 15

IN ANGLIA Apud Burns and Oates — LONDON W. 28, Orchard Street.

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS AMERICAE SEPTEMTR. Apud Fridericum Pustet S. Sedis Apost et S. Rituum Congr. Typogr. — NEW YORK 52, Barclay Street. — CINCINNATI 436, Main Street.

IN GERMANIA Apud Fridericum Pustet S. Sedis Apost et S. Rituum Congr. Typogr. — RATISBONAE in BAVARIA

IN CANADA Apud Librairie Granger Frères — MONTREAL 1699, Rue Notre-Dame.

RERUM INDEX

ROMAE

EX OFFICINA *PACIS*, PH. CUGGIANI

38, Via della Pace

M CMII

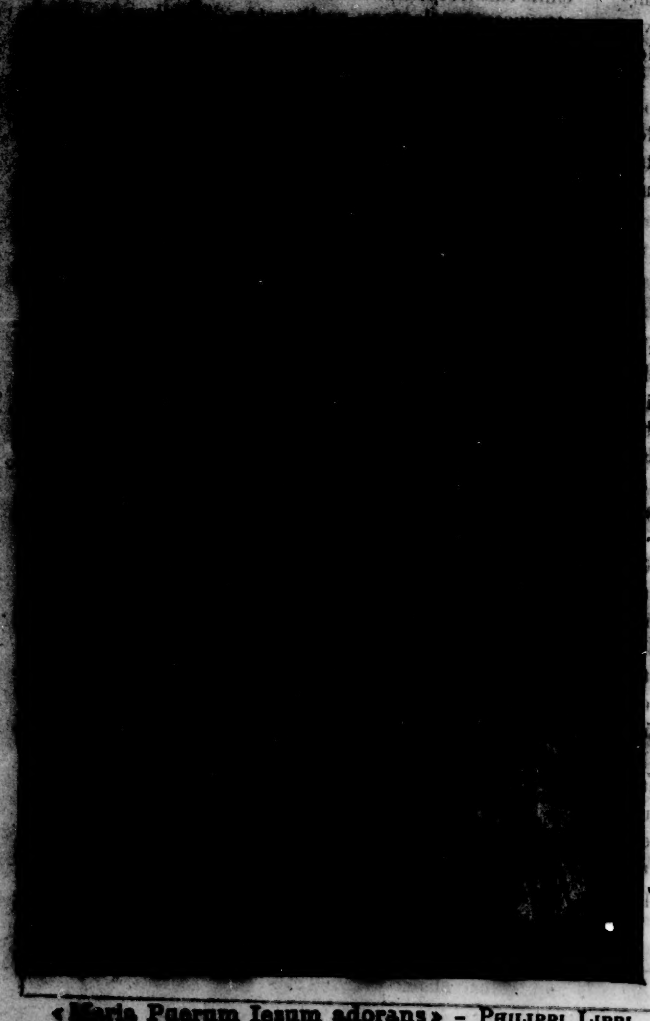
SOCIIS COMMENTARII "VOX URBIS" PRAEMIA CONSTITUTA IN AN. MCMII

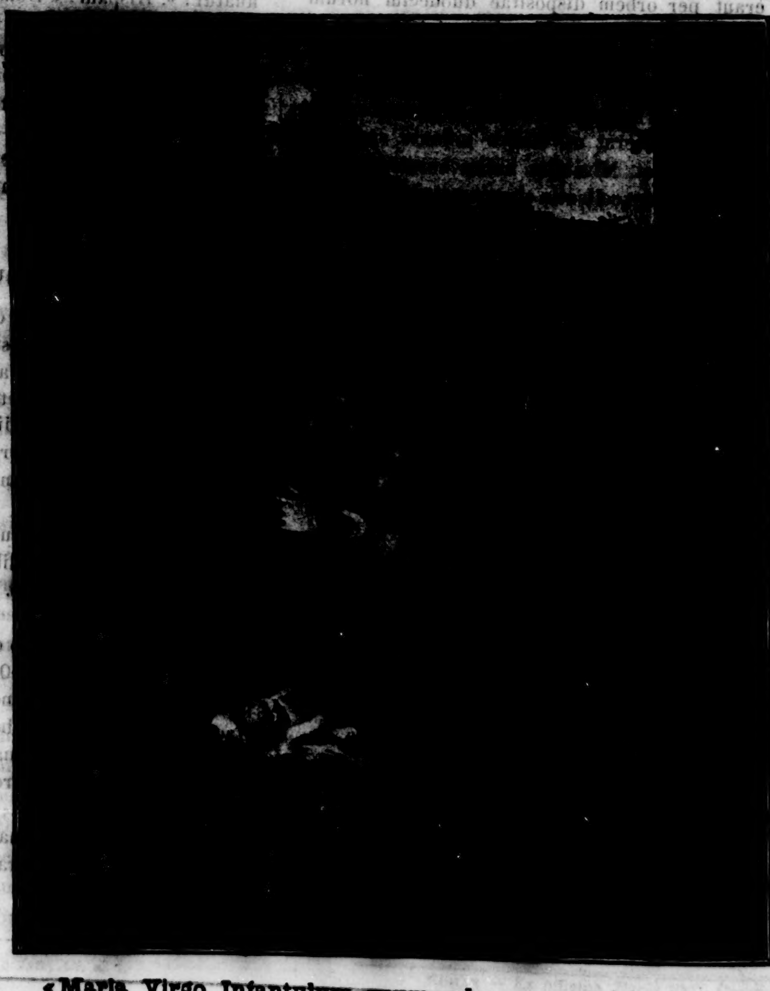
[illegible] Filipepi (v. Botticelli) tabulam [illegible] expresserunt (metr. 0,30 × 0,40) Fr. Alinari, Florentiae, [illegible] dono largitur in an. MCMII (Cfr. huius Commentarii [illegible] pag. 2).

« **Madonnina** » **Ruperti Ferruzzi** tabula, quam « photocromice » expresserunt (metr. 0,30 × 0,40) Fr. Alinari, Florentiae, et *Vox Urbis* sociis dono largitur in an. MCMII. (Cfr. huius Commentarii operculum pag. 2).

« **Maria Puerum Iesum adorans** » – **Philippi Lippi** tabulam hanc « photocromice » expresserunt (metr. 0,30 × 0,40) Fr. Alinari, Florentiae, et *Vox Urbis* sociis dono largitur in an. MCMII. (Cfr. huius commentarii operculum pag. 2).

« **Maria Virgo Infantulum suum adorans** » **Antonii Allegri** (vulgo *il Correggio*) tabulam hanc « photocromice » expresserunt (metr. 0,30 × 0,40) Fr. Alinari, Florentiae, et *Vox Urbis* socii dono largitur in an. MCMII. (Cfr. huius commentarii operculum pag. 2).

Ann. V. ROMAE, Kal. Martiis MCMII. Num. V.

VOX URBIS

BIBLIOTHECA PONTIFICII INSTITUTI BIBLICI

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:
In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italiam:
Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 ½.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:
ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

AD LEONEM PP. XIII

NONAGESIMUM SECUNDUM AETATIS ANNUM EXPLENTEM

VI NON. MARTIAS A. MCMII.

Magne Leo, primos ultro cui cedit honores
Hunnorum fregit qui pius ore ducem,

Italiae columen, famae pars maxima nostrae,
Virtutisque premens nobilitate genus,

Si ruit in sacrum temeraria turba parentem
Et spreto geminat vulnera acerba Deo,

Aspice qui flentes maestis advolvimur aris,
Ne Deus impunes tot sinat ire dies.

Sunt lacrimae rerum, tristique ab origine fessum
Nequiquam certat tollere Roma caput.

Dentibus Impietas frendens, qui toxica nescis,
Te petit, ac odiis carpitur ipsa suis:

Sol intorquentes fallit sua spicula Guebros;
Ruptis candidior nubibus axe nitet.

Tuque manes rigidum velut haud motura cacumen
Turris, quae nullo verbere pulsa labat.

Macte animo: insani feriant sive litora fluctus,
Ecce redit spoliis aucta carina novis:

Otia pontus agit; varias fert navita gentes
Unus, et adridens trabs secat una salum!

ALAFRIDUS BARTOLI.

OPERARIORUM DOMUS

APUD AUSTRIACOS ET BELGAS.

Qui in Austria legibus ferendis praesunt, hi, a Germanis fratribus prorsus dissentientes, operariorum domus ut certa lege aedificarentur iam ab an. MDCCCXCII edixere. Id tamen timido gressu susceptum cautumque; iis enim qui horum domorum auctores essent, una haec facilitas tributa fuit, ut per annos aliquot nullis publicis tributis pressi eas locarent; neque id libere omnino, immo certis condicionibus subiectum, quibus singulis in casibus esset providendum. Hae spectant domorum destinationem, ut solis opificibus domus condantur; spectant aedificantium personam sive municipia fuerint, sive sodalicia, vel instituta publicae utilitatis causa collegia; spectant denique aedium salubritatem, magnitudinem, pretium.

*

At melius quidem Belgae censuerunt, qui quarto abhinc anno lata lege plerisque Europae gentibus his in cavendis negociis praestitere. Quae antequam vulgaretur, sodaliciis nonnullis tum Bruxellis, tum Antuerpiae, tum Gandavi conditis plerumque faverat legislator, ut aptae domus opificibus paterent. Quoniam vero iis temporibus nonnullae Belgarum provinciae motae ob plebis egestatem seditione flagrabant, ipsorum divitum opera interposita est, qui domibus opificum aedificandis praesto essent, advigilarent, faciliusque sodaliciis ad rem coactis efficerent, ut alienam pecuniam commodius mutuari possent, cum mixta cautio his pro negociis ultro daretur. Divites legatos qui in rem incumbant aut magistratus eligunt, aut provinciarum curiales coetus advocant, legeque ad suum obeundum munus obstringuntur. Qui quidem, cum manus rei apposuerint, publica quodamnodo auctoritate pollent, et magistratus veluti personam gerunt, iuraque imperii mixti certa quaedam sibi propria habent. Huiusmodi est consilium, ut sodalicia ad exstruendas domus coacta licentiam ab ipso petant, si cupiant saltem legitimis privilegiis frui; quod facere pariter ii tenentur argentarii, qui mensas argentarias constituunt, ut nec opinatis necessitatibus subveniant, vel ut pecunias suas exstruentibus domus ultro praestent.

Tributorum immunitates dividuntur inter domorum occupantes et exstructores. Opifices a

COMMENTARII "VOX URBIS"

SOCIIS ET LECTORIBUS

IN ANNUM MCMII

[illegible]o iam assueti, diebus hisce redeuntibus quotannis et facta respeximus, et facienda promisimus; illa ut ostenderemus nos religiose fidem servasse, ut iucundiora sociis nostris pol[illegible]. [illegible] quippe mortale opus est, [illegible] perfectum sit [illegible], affabre [illegible] conflata, polientis minima limae la[illegible] indigebant.

[illegible] commentario nostro unusquisque annus [illegible] sive amplificanda in[illegible], sive minuenda ostenderet, sive nova [illegible] suaderet, sive penitus exterminanda [illegible]. Qua quidem in re magni fuit nobis [illegible] sociorum, qui vel missis epistolis, vel com[illegible] consiliis, vel datis elucubrationibus [illegible] nonnulla emendarunt, [illegible] perfecerunt. Nos autem [illegible] viris lacti accipiebamus [illegible], et morem gerebamus eruditis, [illegible] totidem stellis com[illegible] noster coruscat, et, audientes dicto [illegible], in meliora pariter nite[illegible]. Ita coniunctis viribus, factum est ut [illegible] atque exteris nemo nobis crimen [illegible] deflecemus, quae non [illegible] praestitissemus.

[illegible] quae erunt futura [illegible] tempora, praecipuum quam [illegible], per quam proximo anno [illegible]. [illegible] quidem una est, increm[illegible], quam tamen in metam, non una [illegible]. Nos neque superbe tenuisse ma[illegible] propositum finem, neque semitas [illegible] confitemur, contenti exiguo calle, quem [illegible] commentarii exordio inivimus. Cui qui[illegible] nec spinae, nec sentes defuerunt; sed [illegible] tenax animus, sed conscientia boni, [illegible] vestra, o socii, sed labor assiduus [illegible] vicerunt, ita ut quasi e collis apice su[illegible] spatia respicientes, non quidem ab ipso [illegible] commentario, sed ab iis, quae supe[illegible] anni initium signarunt, laetari liceat et [illegible] uberes, et iucundissimos visu flores per[illegible] cum laude sapientum.

Enimvero elabente iam anno auctus est commentarius figuris, elucubrationibus, nitidioribus literarum notis; auctus non mediocriter scriptorum numerus, quos inter magno cum gaudio accensuimus viros litterarum fama clarissimos. Accessit scriptorum centuria, quibus calidus iuventa sanguis fervet, et spes arridet, et est praesaga boni voluntas. Iamque hisce

sunt fortia bello
Pectora, sunt animi, promptaeque ad fortia vires;

ac tempus erit, quo non inter triarios modo, sed et inter primipilos, ducesque versentur. Igitur spes magna arridet fore ut, hisce adeuntibus, et alios atque alios allicientibus, messis uberrima crescat, et vetus gloria latinitatis tandem aliquando revirescat.

Vos autem maxime, adolescentes, illud ne fugiat, in litteris fieri, quod in aedificiis exstruendis quotidie videtis. Non unius opera, non uno lapide illa excitantur, sed coniunctione plurium; hi enim caementa comportant, hi lapides, hi arenas, hi fontem, hi lateres, hi trabes, hi tigillos, dum illi saxa scalpris aptant, illi marmora secant, illi varia obeunt munera ut opus exsurgat ad solaria, ad tecta, ad crepidinem, ad fastigium. Ferat unusquisque vestrum quod potest, qui simul omnes omnia potestis; dum unusquisque suae regionis praestabilia novit, quae, si notarit communicabitque, coalescet opus, et commentarius noster, cui patent omnia litera regionesque omnes orbis terrarum, dominium gentium, quod latina lingua tenet, notitiis undique susceptis, facile praeferet ipso in incessu, et in fronte.

Quae igitur monumenta vel sub dio pateant, vel reperiantur effossa, quae industriis, negotiationibus, commerciis terra marique tententur, quae denique in omni genere usui hominum inventa sint, a singulis vobis expectamus, qui non mediocrem honorem apud omnes eritis adepturi ex restituta latinitate, in quam feliciter incubuistis, pelago ratem primi committentes.

Atque haec pars auxilii est, quod flagitamus. Nam, si quid gratiae apud socios ac lectores labores nostri meruerunt, illud etiam vehementer petimus, ut qui nomina commentario dederunt, non ipsi modo in proposito constent, sed suos inter amicos sociorum numerum quaerant. Impendia quippe enormia sunt, quibus pares non efficimur, nisi societate multorum. His autem largienda futuro anno praemia, eademque more nostro munifica, proposuimus, quae sequuntur.

Compertum est paene omnibus, Florentiae aedificium esse fratrum Alinari proprium, in quo, artificio mirabili « photographica » plurima undique exquisita, exprimuntur. Nos iampridem ab eius officinae dominis libenter concessa usi facultate sumus referendi in imaginibus Commentarii quotquot ex opificio eorum tabulae placuissent; qua quidem potestate intra urbanitatem et non sine magna lectorum delectatione hactenus usi sumus. Hi autem Alinari fratres, qui tanta felicitate eiusmodi industria potiti sunt, per eamque, parta sibi singulari scientia lucis, egregiam sui nominis famam u[illegible]dique gentium divulgarunt, experimentis pl[illegible]rimis patientissime adhibitis, tandem aliquan[illegible] id sunt consecuti, quod ferme maximum in [illegible] videbatur, quomodo tabulis, imaginibus, loc[illegible] regionibus aptarent colores eosdem, quibus il[illegible] aut natura, aut arte essent praedita. Haec, vi[illegible] sane mirabilia, Florentiae his diebus edidit ap[illegible] officina, quam A. Pini moderatur, patentq[illegible] metr. 0,30 × 0,40; quod autem super cet[illegible] movet est colorum vis, qua non squallentes a[illegible]parent imagines, sed clarae, vivae, nitent[illegible] quasi e manibus egregii artificis prodierint [illegible]centissime. En autem tabularum indicem, qu[illegible] nostris hisce oculis obstupescentes vidimus, qua[illegible]que sociis comparaturi sumus:

I. **Pallas Minerva.** — Tabula ALEXANDRI [illegible] LIPEPI (vulgo *Botticelli*). Est in regiis ae[illegible]bus palatii Pitti, Florentiae.

II. Tabula titulo **Madonnina** auctorem hab[illegible] RUPERTUM FERRUZZI. In ostentu Ven[illegible] habito an. MDCCCXCVII celebratum [illegible] opus emit servatque Ioannes G. A. Leishm[illegible]

III. **Maria Virgo Mater cum Divino Fili[illegible]** — Tabula CAROLI DOLCI, in regiis aedi[illegible] uti supra asservata.

IV. **Magdalena.** — Eiusdem DOLCI tabula [illegible] in pinacotheca *degli Uffizi*, Florentiae.

V. **Maria Iesum puerum adorans.** Effi[illegible] ANTONIUS ALLEGRI (vulgo *il Correggio*). [illegible] eadem pinacotheca.

VI. **Idem argumentum** quod tractavit P[illegible]LIPPUS LIPPI. Ibidem.

Habebunt ex his pulcherrimis « photoc[illegible]miis » unam, prouti elegerint, singuli socii, q[illegible] praeter suam subnotationem, *recto tramite* [illegible] *Aristidem Leonori equitem, commentarii VO[illegible] URBIS possessorem et administratorem, R[illegible]mam, via Alessandrina, 87*, persolutam mi[illegible]que, novam subnotationem cum eiusdem pre[illegible] miserint. Quot autem erunt subnotatores nov[illegible] totidem photocromias iuxta optionem accip[illegible] qui ipsos procuravit. Qui vero novos subnot[illegible]res miserit duos, hic vel duas, quas malueri[illegible] photocromias eliget, vel tertiam sibi subnota[illegible]nem nullo pretio.

Proposita haec dona, quae sociis futura gra[illegible] confidimus, animos addant ad latinitatis caus[illegible] tuendam, quae optimo cuique est causa hu[illegible]nitatis.

VOX URBIS.

poris temperamento, quod quidem quanti sit nemo non videt, ex infirmitatibus adventantibus, ex omnibus hisce simul coniunctis, quo fit ut mulier huiusmodi, quae sexus proprii supergraditur vires, tamquam prodigium habeatur, gaudeatque *viris concurrere virgo.*

Quemadmodum itaque, rari etsi ferantur caeci, muti, claudi, surdi, imbecilles, inter viros, non ideo tales dicimur, paresque imbecillibus, surdis, claudis, mutisque caecisque existimamur viri omnes, ita, quamvis insignes in scientia disciplinisque optimis nonnullae feminae enumerentur, ideo minime dicendae erunt omnes aptae ad has artes et disciplinas, nec illis imponendus erit labor, cui delicatissimum corpus saepissime impar est.

Quid ergo dicemus, quasi retia primae huius elucubrationis nostrae trahentes ad navim? Dicemus, quae apparent: liberam esse puellis viam relinquendam; siquae studiis, siquae litteris, sive disciplinis inhient, sequantur indolem, potiantur optato tramite, currant, et feliciter currant. Hoc ominamur; parentes vero sedulo caveant ne delicatulas, ne labori improbo studiorum impares, inconsultas illae, imprudentes, temerariae dent manus, desertae viribus in via morituræ potius, quam regressurae, et recessurae magna cum ignominia condiscipulorum atque amicarum!

Quod ad me attinet, plures ex hisce vidi lenta perire tabe; duas sibi mortem comparare quia minores in certamine habitae; omnes autem ita exsangues, ita macie confectas, ut illae, iudicio meo, nec sibi, nec suis, nec aliis auxilio ullo, dum viverent, esse possent. Iamque haec refero quae sex ferme per annos in scholis vidi, nec ultra quam triginta in puellis. Quid si numero mares fere quingentos aequassent?

Arcendaene igitur omnes a gymnasiis, ab athenaeis? Sequenti videbimus numero; nec praeceps tanta in re iudicium fiat.

G. P.

TERTULLIANEA (1)

De coronarum usu apud Christianos.

II.

Quicumque adhuc coronarum usum a Christianis reiectum attigerunt haud sane dubitarunt hoc in primis adfirmare, morem illum suam ab idololatria originem traxisse, ac me scilicet adsentientem ii omnes habebunt; sed non ita ut credam hanc unam Tertullianeae illius indignationis causam fuisse; quin immo idololatriam, vere ut dicam, strictim ac tum praesertim Tertullianus attingit, quum, occasione abrepta, de mortuos coronandi apud ethnicos usu deque cultu consecrationis, quae secunda idololatria erat (2), sermonem instituit.

Nonne autem multa ab eis prolata, ut Tertullianeo ore loquar, (3), quos saeculum deos credebat, tamen et in Christianorum usibus, et in pristinorum sanctorum, et in Dei rebus, et in ipso Christo deprehendi possunt?

Atqui nullus in ea Tertulliani stomachus, quippe quae neque extranea neque contraria Christianorum disciplinae viderentur; nam « dicimus, - ait Tertullianus - ea demum et nostris et superioribus usibus et Dei rebus, et ipsi Christo competisse, quae meras utilitates et certa subsidia et honesta solatia necessariis (necessitatibus) vitae humanae procurant, ut ab ipso Deo inspirata credantur, priore prospectore et instructore et oblectatore, si forte, hominis sui; quae vero hunc ordinem excesserunt, ea non convenire usibus nostris » (1). Quibus quidem ex verbis ea demum, ut opinor, erui potest prima Tertullianei fervoris et causa et origo; immo vero supra relatum locum qui studiosius legerit facile et ipse id persuasum habebit, inexpiabile illud coronarum odium cum Tertulliani ingenio ac moribus cumque Christianorum disciplina congruere. Brevi ut dicam, coronae scilicet, vivis floribus quomodocumque capiti nexae, rigidum, austerum Tertulliani in primis offendebant animum, utpote cum ornamenti tantum - minus ad honestatem modestiamque christianam accommodati - officio fungerentur, neque meras utilitates aut certa subsidia, aut honesta solatia necessariis (necessitatibus) vitae humanae procurarent. Ornamentum dixi; et in memoriam nunc revoca, lector, Tertullianum ipsum duos conscripsisse *De cultu feminarum* libros, quibus cum id agat, ut intelligant Christiani frustra se curare et colere corpus, quod omnibus momentis pro Christo perditum velint aut velle debeant, tum etiam omne genus ornamenta non tantum non appetenda Christianis, verum etiam exsecranda hic illic demonstrat.

Quae cum ita sint, eius loci rationem intellegere poteris, in quo Septimius non modo coronis vivis floribus, sed etiam, christiana innisus disciplina, quovis coronarum genere Christianis interdicit: « Et urgemur a communione naturalis disciplinae converti ad proprietatem Christianae totam iam defendendam per ceteras quoque species coronarum, quae aliis usibus prospectae videntur, ut aliis substantiis structae, ne, quia non ex floribus constant, quorum usum natura signavit, ut ipsa haec laurea militaris, non credantur admittere sectae interdictionem, quia evaserint naturae praescriptionem » (2).

Corona denique in numero erat, ex Tertulliani sententia, « inrationalium utensilium », neque aliud in capite, feminarum praesertim, erat nisi formae lena, summae lasciviae nota, extrema negatio verecundiae, conflatio inlecebrae (3). Accedit etiam quod coronam Christiani capite gestantes, et « mirto et olea et inlustri aliqua fronde et centenariis quoque rosis de horto Midae lectis » (4) innexam, iniuria contumeliaque Christum afficiebant, cuius tempora corona spinis tribulisque foedaverat.

Ex quo suspicari licet Tertullianum Christianorum usui eam vindicasse Christi coronam, quae tamen numquam in Dei rebus fuit, utpote cum Romanorum militum fuerit commentum, quamque populus Dei nec publicae umquam laetitiae nec ingenitae luxuriae nomine admisit (5); at, verum si loqui volumus, et hoc coronarum genus — ne reprehensionis, fortasse, ansam aliquam adversarii haberent — Septimius damnasse videtur, qui mavult Christi fideles in Christi conspectum sese nudo capite ostendant; quam ob rem nulla interposita mora: « Serva Deo — pergit — rem suam (h. e. caput) intaminatam. Ille eam, si volet, coronabit. Immo et vult denique, invitat. Qui vicerit, inquit, dabo ei coronam vitae » (1).

Nunc autem, animadverte, lector, quam alienum, immo prorsus supervacaneum sit in quaestionem vocare num Tertullianus usum unum damnaverit gestandi capite coronam, ceterisque coronarum usibus indulserit. Qua quidem de re rerum Septimianarum studiosum quemdam ab hinc annos duos breviter disceptasse comperi (2). Sed, cum bona venia clarissimi viri, haud prospere ei rem cessisse vel inde credo, quod, quae congessit argumenta ad sententiam confirmandam Tertullianum ceteris indulsisse coronarum usibus, ea vel omnia, vel pleraque ex Tertulliani ipsius silentio tantum hausisse videtur. Quod si animum parumper ad eos adverteris Tertulliani locos quos affert criticus, quique eius sententiam fulcire videantur, facile eum ex praeiudicata opinione ductum esse fateberis. Utut res se habet, hoc in primis mihi persuasum est, Tertullianum quemvis damnaturum fuisse coronarum usum, nisi totum ad id, quod animo intenderat, perficiendum sese convertisset, deque Christianis laureatis tantum disserere animum induxisset. His enim verbis rem suam Septimius circumscripsisse videtur: « At nunc quatenus et illud opponunt: Ubi autem prohibemur coronari? hanc magis localem substantiam causae praesentis aggrediar, ut et qui ex sollicitudine ignorantiae quaerunt instruantur, et qui in defensionem delicti (sc. coronarum usus) contendunt, revincantur, ipsi vel maxime Christiani laureati, quibus id solum quaestio est, etc. » (3).

(Ad proximum numerum).

IOSEPHUS MARRA.

(1) Cf. num. sup. — (2) *De Cor.*, X. — (3) *De Cor.*, VIII.

(1) *De Cor.*, IX. — (2) *De Cor.*, VII. — (3) *De Cor.*, XIV. — (4) *De Cor.*, XV. — (5) *De Cor.*, IX.

(1) *De Cor.*, XV. — (2) Cfr. Com. cui titulus *Civiltà Cattolica*, ser. XVII, vol. VII, 15 agosto 1899. — (3) *De Cor.*, I.

NICOLAI MACHIAVELLI SENTENTIAE

DE CORRUPTA CIVITATE VARIA.

▲ *In corrupta republica societas nulla, nullaque inter cives amicitia intercedit: excipias quos scelerum pungit conscientia.*

▲ *Exstincto religionis cultu et Dei timore, iusiurandum et data fides aeque servantur atque prosunt: his autem quisque utitur, quo facilius possit decipere; et eo maiori laude et gloria effertur, quo tutius rem consequatur. Idcirco exitiosi homines uti sollertes probantur, optimus quisque veluti insipiens ludibrio habetur.*

▲ *Magna in moribus adsit modestia. Quod alterum taedet, vel fieri vel dici nefas est. Erga maiores reverentia, cum aequalibus modestia, cum inferioribus benevolentia adhibenda est: quae omnia omnium animos devinciunt.*

▲ *Populi locupletes sunt dum pauperum more vitam ducunt, et nemo quod deest, at quisque perpendit quod sibi necesse est.*

▲ *Item dum pecuniam domo efferri negant, contenti iis rebus vivere quas fert regio, et contra iugiter pecuniam ad eas importent exteri acquirendo res manu eorum confectas, vel alio adlaturi.*

▲ *Provinciae, quae pecunia atque ordine florent, stant imperii vis et columen.*

Latine reddidit C. DEHÒ.

provinciae suae vectigalibus solvuntur passim, quibus singuli obligantur; cetera autem publica vectigalia imminuta sibi sentiunt: sodalicia vero cum ad rem convenerint, non tantum verbis, sed et opere, et auctoritate iuvantur, et interdum publicae usque pecuniae auxilio.

Ut autem pecunia in publicis argentariis mensis privatorum parsimonia et prudentia collecta pro plebis necessitatibus impendatur, eam placuit exiguo foenore sodaliciis istis mutuandam ultro [illegible], prout Paulus Leroy-Beaulieu aequo sane iudicio ab anno usque MDCCCLXXXII monuerat. Quare lege permissum est huius[illegible], ut, si vades exstent iique satis [illegible], suorum nummorum copiam pro [illegible] domibus exstruendis tuto faciant, dum [illegible] coctis advigilandum seu censorum ra[illegible] ante habuerit.

[illegible], sive expendantur simul, quidquid optimum prorsus [illegible], quod constitui in re proposita posset. [illegible] itaque in dies sodalitates, quae ad domus operarias exstruendas manus apposuerent, aucta argentaria acerva, quibus a « praevidentia » [illegible] est, ut novis ausibus omni ope faveant in opificum levamen. Quis enim neget [illegible] in hac re reliquis nationibus longe an[illegible]?

DEMOPHILUS.

DE MULIERIBUS AEQUANDIS VIRO
IN OMNIBUS DISCIPLINIS.

Quae de mulieribus in superiore numero [illegible], duo nobis apud lectores acquisivisse [illegible]: I° adversus feminas nos iniquum [illegible] et atrocem non gerere; II° quem debemus [illegible], illis honorem non recusare. Itaque admoventes manus elucubrationibus, quas promisimus, et quas duobus, vel tribus tantummodo numeris perficere speramus, cum magnum stet coram aequor arandum, nihil omnino dicendum credimus circa iustitiam et veritatem, quibus unice in hisce tractandis utemur. At ne quis ignoret ordinem, quem sequemur, et quam contingere metam optamus, duo proponimus amplissima, quibus haeremus. Primo enim neque huic, neque illi sententiae subscribentes, ut omnem tractationis campum occupemus, scrutandum credimus quid commune esse possit cum alia, vel alia disciplina mulieribus. Ridiculum quippe omnino esset equo clitellas dromedarii vel camelopardalis imponere.

Tu nihil invita dicas, faciasve Minerva;

monet Horatius, et ubi de sarcina sermo sit, diu considerare, et pensare oportet

Quid valeant humeri, quid ferre recusent.

Secundo autem quaeremus quibusnam muliebris indoles et muliebre corpus, et muliebris habitus disciplinis tum inter artes, tum inter disciplinas possint esse idonea, apta, opportuna. Perpensis hisce, strata ad concludendum est via, sive in negandis erit, sive in concedendis.

At quisque lector iam tenet penes nos nullam esse propositam tuendam sententiam, quam per fas nefasque vindicare cavillationibus omnibus velimus. « Non omnia possumus omnes », monet poëta; si hoc de viris nemo quin recte praescriptum sit dubitat, quanto magis de muliere, et vehementius, et rectius? Quoniam igitur ex facto oritur ius, si ius sit ad laborem, habeant feminae quod iura facto illis adscribunt; sin autem facta illis hoc ius recusarint, quae dementia erit in illis eà quaerere, quae natura negarit iura, in nobis ea illis velle tribuere, quae levitas feminea non sustinet, quae capitis angustiae non capiunt, quae cor muliebre horret ac refugit?

Sine ira et studio rem aggredimur, dum praeiudicialis quaestio suapte exoritur graviore expendenda consilio, stylo exprimenda graviore. Viro daturne mulier aequa, compar, et socia; an minor, et quasi commendata potentiori? Si primum, par pari nihil debet, ergo libera mulier a quavis potestate viri; vir igitur tyrannidem faciet, si mulierem ad labores impulerit, quibus ipse nutriatur ab illa. Sin alterum, honor onere, honore onus tutelae rependendum est; atque ideo mulierem vir, qui caput eius est, enutriet, alet, fovebit, atque tuebitur; nec interest utrum uxor, an mater, soror, an filia, an consanguinea, an ancilla fuerit; quod mulier sit, unum sufficit. Haec, quasi scholastico acinace usi cominus, edimus. At mulieri tanta dignitas et reverentia est, ut eam propemodum immortalibus aequet diis; quid enim matre augustius, uxore carius, sorore sanctius, avia et amita venerabilius, si Numen in terris exceperis? Iudicabis ergo, lector, desperatissimi philosophi belluinam sententiam, quae mulieres definiebat dimidium humani generis impendio, labore, caede alterius dimidii vivens!... Haeccine in perniciem familiarum nostra tempora retulerunt? Quisnam aequo animo haec de matre, de uxore, de filiabus, de sororibus suis tolerabit?

Attamen haec omnia reducit, qui aequat mulierem in laboribus viro, sive labores huiusmodi ii sint, quibus apud silvestres barbarosque Africae, Americae et Asiae populos feminae damnantur forma humanae, officio deteriores asellis; sive in intellectu simul atque opere praesumantur, prouti habeantur si mulieres medicae, artifices, causidicae, litteratae, et reliquis imbutae disciplinis optentur. Qui mulieres captiosis eruditionis verbis inebriant, non elevant, sed ad iugum et servitutem inducunt.

At nobis, qui Christiani sumus, qui Evangelio attendimus, quasi lucernae ardenti in caliginoso loco, melior et certior iudicandi via patet. Iubet enim nos Apostolus mulieri parcere tamquam infirmiori vasculo; iubet Christus in illas obsequium veluti in animas, queis patet caelum, quae nobiscum peregrinantur in terris aeternam felicitatem in caelo aliquando virtutibus adepturae; iubent sacrae litterae denique memorare illa verba creantis Dei, qui mulierem dum homini condidit (et futura tamen videbat): « Faciamus, – dixit –, adiutorium viro, illi simile »: simile, inquam, non aequum; longe enim et quam longissime paritas a similitudine distat. Itaque sociam, non parem fecit, auxiliatricem in laboribus ferendis, non aemulam constituit, dixitque homini: « In sudore vultus tui comedes panem », mulieri nihil huiusmodi dixit, atque ideo a durissimis laboribus exemit; unice huic, quod pareret in dolore filios, et viro subiiceretur. Hinc qui mulieri libertatem praeferunt, illi mihi videntur feminae offerre quod antea perdidit, scilicet aequam cum viro societatem et parem; at nescia reverti Numinis vox improbum urget conamen, quippe nec dolores parturientis auferunt, nec praepotentiam viri destruunt, nec paritatem virium, ingenii, mentis, consilii reddunt misellis. Quibus cum haec desint, pronus et quotidianus in servitutem casus, atque hic eo durior et atrocior, quo magis viro erit femina laboribus utilior suis. Si vero, quod experientia probamus, minor quam utilis femina sperato fuerit, rixae, despectus, mala verba, ruinae. Scimus enim mulieres optimas, quantumvis optimas, altaque praeditas mente, anima duce, voluntate auxiliantibus atque intellectu, eo potuisse, ut maximum sibi patriaeque suae nomen, et maximas opes ferme in artibus singulis comparaverint.

Age iam; quot habuit Graecia vates eximios? Sexcentos. Dabis pro tot unam Sapphonem, quae non Homero, non Pindaro, non Euripidi, non Sophocli, non Aeschylo comparanda est; longissime distat. Vix Alcaeo compar habetur, ac tamen candide confitetur Ovidius non aequare:

Nec magis Alcaeus, consors patriaeque, lyraeque,
Laudis habet, quamvis grandius ille sonet.

Numquid in Latinis Falconiam Probam cum Vergilio, Statio, Lucano, Horatio, Lucretio, Terentio, Claudiano comparabitis, quae centum et ultra gradibus Sidonio Apollinari et Prudentio, quin etiam Damaso inferior est? Et nos, qui tot habemus poëtrias italico carmine insignes, numquid hae Alligherio, Petrarchae, Areosto, Tasso, Metastasio, Alfierio, Montio bellum utile inferent? Qui tot habemus illustres pictura, sculptura, musica feminas, edemus ne nomen ab iis, quod Raphaeli, Bonarrotio, Iulio Romano, Leonardo, Signorellio, Della-Porta, Canovae, Titiano, Fracassinio, Murillo, Rygierio, Berninio, et sexcentis post hosce comparetur? Quaenam ausa est opus, quod a longe saltem sequeretur Paisiellium, Cimarosam, Pergulensem, Palestrinam, Rossinium, Bellinium, Donizettium, Mercadantem, Raimondium, Pacinium, Ponchiellium, Petrellam, Verdium? Si medicos exquisieris annales, vix invenies idoneam docendo in athenaeo aliquo. Dic idem in iure; dic in mathesi et in reliquis. Atque hic ego affirmo ac teneo, quos illae olim susceperunt honores, bono iure tenuisse, bono certamine suscepisse, atque illud corde toto detestor, quod invidus Corillae titulis monumentoque adscripsit:

Gloria parta genis, partaque luminibus.

Delatores horreo apertos, opertos indices, non minus ac detractores apocriphos. At illud semper exstabit, mulieres in artibus ingenuis, non minus ac in litteris, sapientioribusque disciplinis, etsi tamquam prodigiales et portentosas habitas, numquam tamen vel mediocres viros aequasse. Quaeso, undenam hoc? Ex instinctu dicam, ex indole, ex ipso feminei cor-

Angeli quos pinxit Melozzus a Foro Livii.

sentem singulis, neque tolerantem aliena iniuria destrui, vel imminui, quae semel aedificaverit. Hisce ergo sententia est divinum omnipotentiae creantis opus esse perpetuum atque immortale; scribitur enim in libro, qui numquam mentitus est: «Ordinatione tua perseverat dies, quoniam omnia serviunt tibi». Ceterum ecquis horologiorum auctor tam rudis esset ac demens, qui potens operi suo immortalitatem et indeficientiam dare, hoc vellet esse caducum et periturum? Omne opus testimonium perhibet auctoris sui potentiae et sapientiae donec exstat. Sapientissimum, omnipotentem aeternumque auctorem Deum decet operum aeternitas. Exstabunt ergo creata donec Creator; mutabuntur in melius iuxta illud: «Novum caelum et novam terram exspectamus, in quibus iustitia inhabitat», sed non destruentur; perficientur, sed numquam redigentur in nihilum, unde emerserunt. Neque philosophicae theologiae tantummodo haec argumentis muniunt, sed physicis vallant ac saepiunt, quae gravissima sunt, ac digna eruditorum cogitatione virorum.

Est autem aliis sententia quaedam, quibus, auctore Laplace, pulchrum esset posse carere Deo, vel creante, vel providente ac regente, et ostendere omnia suapte vi coepisse, esse, interitura. Omnis autem rei vis in hypothesi est, cuius fundamentum habetur in illo praesertim, quod leges mathematicae et physicae exsisterent atque vigerent antequam corpora athomica essent, quibus legibus ista oboedirent. Ecquis autem legum lator harum? Casusne? Vel «mens soluta quaedam, et libera ab omni concretione mortali, cuncta regens et movens, et ipsa motu praedita sempiterno»? Tullii verba retulimus.

At iuvat ea referre, quae isti ediderunt. Principio, inquiunt, quidquid est nunc hoc aethereum inane, plenum erat pulvisculo exiguo. Moveri singulae coeperunt athomi; motus autem calorem genuit; e calore conflagratio immanis. Tunc quodcumque est, a centro solaris orbis ad ultimas usque caeli extra Neptunii orbis profunditates, aestuavit, arsit, flammis, luce, electride undique et ubique bacchantibus. Quo factum est ut quidam nuclei corporum, arithmetica distantia, formarentur, queis mox haesere athomi conterminae, et praecipiti motu, dum nuclei agitantur, novam cosmici pulveris molem attrahunt, secumque rapiunt. Ita planetae esse coeperunt liquida primum ex aëriformibus, mox solida e liquentibus facta, disperso per inania spatia calore. Alius segregabatur ab alio, suus cuique orbis; satellites, nempe lunae, sic fuerunt; et dum planetae trahenti soli magno parent, satellitum quisque suo planetae abeunti morem gerit. Itaque monet sol nos quid antea tellus nostra fuerit, parvus nempe sol igneus ultra lunae viam; tellus indicat quid fuerit luna, nempe habitabilis orbis a nostra terra non longe diversus, sua habens maria, fontes et flumina et atmosphaeram, et campos et alpes, et eructantes ignem colles et montes. Luna vero certiores nos facit de fine orbis terrarum, qui sensim, amisso nativo calore, glacie obdurabitur, atmosphaeram una cum aquis amittet, ac demum et ipse viventium germinantiumque omnium sepulcrum perpetuum a sole, obscurato vel iam tenebrescente, circumagetur per sideralia spatia, donec in alium solem pariter obscuratum incurrens incursu magno novus tunc sol emicabit igne, et accendetur una cum planetis et lunis iterum, illaque exordietur iterum conflagrationis lege, qua olim cepit. Quot autem miriades miriadum annorum satis hisce erunt? Vix attingit numerum notis aegra mens hominum, et in ipsa enumeratione fatiscit, ne dicam, refugit horrens.

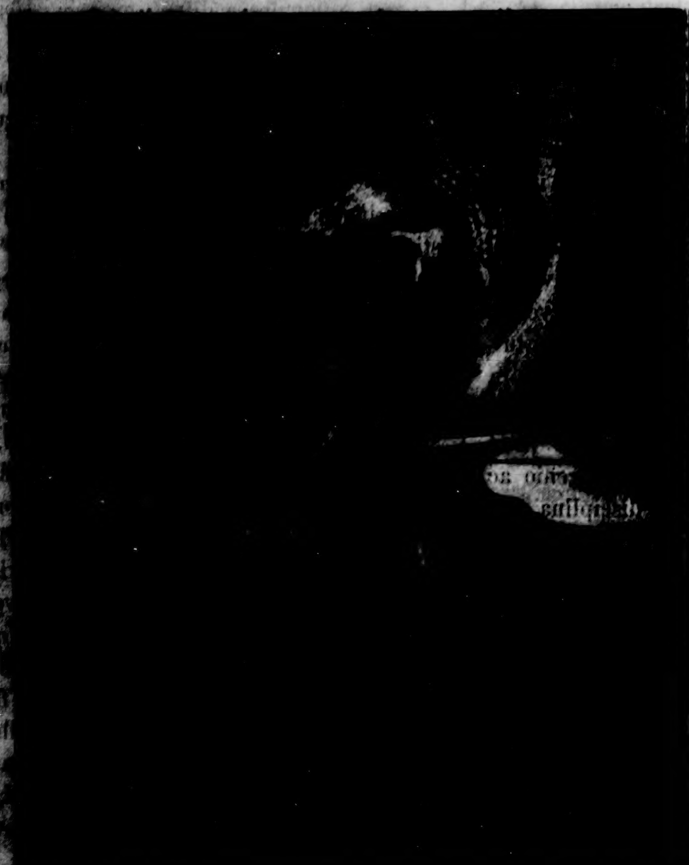
Iuxta hos igitur luna, quae nunc longe a terra frigescente est magis quam ab initio, quotannis abibit, atque elongabitur; terra autem, quotidie calorem per aetheria spatia vel disperdens, vel amittens, segnior effecta dies numerabit suos modo horis vigintiquinque, modo triginta, dein quinquaginta, et sic procedens in peius eo deveniet, ut lunam amittat omnino, quae, catenis disruptis, quis noverit?, quasi nexu liberata per caelum novas peregrinationes inibit, datura se praedam vel errabundo planetae, vel captura cometem incurrentem. Fata autem eius haud facilia narratu, quum tot obnoxia futura casibus perspiciantur.

At nos haec tristia libenter non credimus, tum quia in mera hypothesi, utcumque munita, sunt, tum quia lectoribus nostris grave et inamabile spectaculum est caeli ordo senescens et moriens sine gloria. Optabilius, aedepol!, mori conflagratione subita, immensa; complere ignibus caelum, complere ruinis, contonare; ac statim tenebris obrui sempiternis, aeterno tacere silentio. Non credimus, inquam; nisi his temporibus, quae nunc sunt, turpe esset homini talibus non habere fidem, aut saltem ignorare. Ostendimus autem quae cognoscimus, et circa fidem habendam hypothesi cuique, libertatem aliorum veneramur incolumem, nostram incolumem quoque tuemur. Consentiat qui cupierit: liber est; dissentiat qui abhorruerit: liber et ipse!

M. Lani.

NAPOLEON I ET MUSICA

Ubi in *Voce Urbis* de musica egimus, facta Napoleonis I mentio est, quem vir ceteroquin eruditus, « musicophobus » tamen, asserebat lymphatis oculis, auribusque, animoque ferri in musicam. Recens repertae Napoleonis litterae contraria penitus docent; ac nos, quos vehementer angebat italicum virum ingenio potentissimum a musica nihilominus abhorrere,

Angeli quos pinxit Melozzus a Foro Livii.

ANGELI QUOS PINXIT
MELOZZUS A FORO LIVII.

Nullum fortasse cuiusque gentis pictorem in [illegible] [illegible] effingendis adspectibus adeo valuisse [illegible], ut frater ille Ioannes Faesulanus, Dominici Sancti in agmen cooptatus, qui hoc meruit angelicus cognomine appellari. Nec [illegible] [illegible] illi tanta reddi potest humanis labiis, quae sit digna pictore rerum caelestium [illegible] [illegible] [illegible] sanctitate, nisi forte [illegible] dixerimus illum ea quae raptus extra [illegible] [illegible] [illegible] tabulis [illegible].

Angelicum itaque hunc frustra a quovis, [illegible] licet pictore, in effingendis quae caelestium [illegible] dixeris, eiusque aemulos [illegible] quidem inveneris, qui, tanta laetitia [illegible] [illegible] suavitate, nunciorum Dei facies pulcherrimas expresserint. Horum tamen [illegible] si deceat iure recolere, ille quidem fuit Melozzus a Foro Livii, qui aequalis paene Faesulano exstitit, eaque saepe pingenda sibi suscepit, quibus iam ille sibi decus haud perpetuum compararet.

Utrumque vero ecquis docuit quo fulgore renideret caelestium facies, quantaque pulchritudine induceretur? Hominum primum, qui angelos viderit, Abraham fuisse e sacris libris cognovimus, cum in convalle Mambre sederet «in otio tabernaculi sui» (1). Nihil tamen in iis extra ordinem praefulsisse apparet, neque Abraham innotuisse eorum supernam naturam quam afflante intus divina prophetiae voce. Id enim unum legimus: «Cumque elevasset oculos, apparuerunt ei tres viri stantes prope eum». Quodsi tantum adspectu angeli cognosci potuissent, haud quidem eorum sponsionibus Sara uxor imprudens risisset. Apparuerunt deinde angeli Isaac atque Iacob; sed eorum effingendi faciem auctor primus ipse fuit Deus, cum Moysi imperavit ut cherubim duos fabrefaceret, qui arcae testamenti apponerentur. Deus immo auctor fuit quoque qui angelorum imaginibus alas suaderet appingi, uti legitur in *Exodo* (c. XX): «Duos quoque cherubim aureos et productiles facies ex utraque parte oraculi: cherubim unus in latere uno, et alter in altero. Utrumque latus propitiatorii tegant expandentes alas, et operientes oraculum, respiciantque se mutuo versis vultibus in propitiatorium quo operienda est arca». Magistrum itaque tantae reddendae pulchritudinis Deum ipsum habemus: mox per longa saecula nullam iam amplius angelorum faciem suo arbitrio conficient Hebraei. Redeunt vero angeli post Christianae diffusionem doctrinae; redeunt rudes quidem primum atque inepti, quousque renascente paullatim, Italo sub caelo, pictoria arte, Faesulanus ille apparuit, qui ostendit, uti diximus, quanta arte ostensae sibi caelestes pulchritudines humanis oculis repraesentarentur. Melozzus noster autem ludentes angelos plerumque finxit, quorum aliquot speciminis gratia heic damus, longum inter agmen similium asservatos in parietibus sacrarii Vaticanae Basilicae. Flava coma renident, quam, solis ad instar, auratum splendorum iubar praecingit: caelestia quisque canit, at variis musices organis cantum moderatur; alius fidibus, alius cithara, alius symphonia, alius denique tympano.

Quae vultuum suavitas, quae mollities, quae praestantia! Nonne Melozzus et ipse suis figuris ita valuit, ut intuentibus vehemens desiderium excitaret dulcissimorum cantuum, quos angeli reapse coram Deo concinere credimus?

LAELIUS.

(1) *Genes.*, c. XVIII.

In re mala animo si bono utare, adiuvat.

PLAUT. *Capt.*

DE LUNA.

Luna proximum est nobis astrum, maximeque frequentibus mutationibus percellens oculos, unde illud in proverbiis celebre: «Stultus ut luna mutatur»; neque umquam aut usquam fuisse credo, qui serenis aestatis noctibus argenteum orbem illum quieta luce quaeque ab alto rorantem non sit contemplatus. Scimus contra poetis et amatoribus lunam fuisse quid amicum, quid sanctum; scimus inesse radiis eius aliquid suave et blandum humano cordi, humano intellectui dulce loquens et ineffabile verbum; scimus immo, sit venia dicenti, nescio quid eius lumini esse, quod eversarum urbium ruinis, quod cupressis ilicibusque funereis consonet, quasi commiseratione aliqua et pietate infinita; quapropter Longinus, celeberrimus ille rhetor, hanc appellare non dubitavit ruinarum astrum. Num quia et illa, veluti coemeterium ingens, desolata gradiens per aetheria spatia, et nulla ridens vita, campos morte et desolatione silentes amare videatur?

Quidquid est, ubi primum «telescopia» in usu esse coeperunt, lunae facies labore assiduo quaesita est ab astronomis, in chartis depicta, nominibusque propriis distinctae fuere regiones. Tum ex iis, quae in illa apparebant, arcana, quae oculus non potest attingere, quamvis armatus, deducere conati sunt viri ingenio et scientia pollentes, atque in ea devenerunt, quibus et argueretur quomodo primum luna constiterit, et quomodo aliquando penitus interitura sit, labentibus non dicam saeculis, sed millenniis.

Plures hinc opiniones, pluresque hypotheses, quibus campus disputationis occupatur omnis; at hae in duo veluti praecipua scinduntur capita, quae, cum diverso inter se principio prorsus oriantur, diversum pariter attingunt finem. Sunt qui Deum ponunt omnia temperantem, prae-

ut ita dicam, puerascens et vagiens, iamque vires suas, quasi Hercules infans, in serpentes exerens victrix; quid si creverit, si adoleverit, si viguerit, praestabit?

Sed rem omnem explicemus. Insignis vir, cuius nomen aeque scriptum lego Metchikoff, Metchinkoff, et Metchnikoff, dum in schola Parisiensi, cui Pasteur praeest, bacteriologicis, quae dicunt, experimentis dat operam, grave animadvertit, sensitque factum, unde spes hominum de producenda vita, non sine causa quidem, erecta sit. Plausu, gaudioque excipere omnes, bene ominari, iam in promptu centum vitae annos habere, spondere pro his, polliceri; quidni? Iamque de accersendo medico agebatur, qui accitus non de pharmacis cum aegroto, non de agnoscendo morbo, – diagnosim vocant –, ageret, sed hac unice compellatus voce: « da centum vitae annos! » nihil de reliquis curans, phialam thaumaturgam extraheret, atque acu pungens in venas libamen illud vitale immitteret. Acu una, phiala una medicina omnis absolvebatur. Fateor bellissimum hoc esse factu, et gratissimum, praeter haeredes, omnibus auditu, facillimum patratu. Iamque cum viro Metchnikoff, qui rei caput erat, non dicam plures, sed plurimi, sed fere omnes, quot Lutetiae, finitimaque alunt oppida, importune agere, colloquia quaerere, invisere interdiu, sciscitari noctu, tentare, adesse, sive domi staret, sive deambulatum iret; nulla requies; obruebatur fascibus litterarum.

Sed vir doctus, at mehercle et modestus et probus, cum posset magnam sibi congerere pecuniam ex Parisiensi illa laude, veritati maluit quam utilitati inservire. Idcirco edidit quae hactenus invenit, at dum non tacet, quae posse labore consequi sperat, certis tamen finibus adinventum ipsum concludit, haud aliter ac si quis, per aspera et praerupta ducens, peregrinum in cacumine Alpis constituat, unde per late patentes planities et oppida iucundum indicet visum, facile et breve spondeat iter, quod restet. Numquid ea videre et spondere idem est ac peragrasse? Ita igitur vir noster adinventum extenuat modeste suum; at quantum et quanti sit vel ex ipsa attenuatione dignoscitur; nam, etsi extenuatum, ingens, et giganteum restat.

Quod quale sit noscite: Humanum corpus *cellulis*, ita vocant, constat, quae cellulae sunt quaedam exigua, per se viventia singula, vita propria quae dum fruuntur, in ea societate vivunt, corpusque efficiunt, a qua ubi disgregentur, separentur, secentur, amoveantur, miserrime moriuntur. Si vivant, floreantque vita omnes, est homini virens florensque vita; si nonnullae corrumpantur et moriantur, aegritudo, morbi; mors denique si maxima moriatur pars, vel ea saltem, quae sublimioribus fungatur officiis. Iamque hisce nec neganda fides; at, quod exspectationem superat et percellit, sunt quae Metchnikoff iste detexit; nempe corpus humanum constare cellulis quae stabiles sint, neque loco divellantur suo, ut cerebrum sit semper cerebrum, auris sit aeternum auris, oculus sic et oculus; constare insuper cellulis errabundis, iisque voracissimis, quae sine mora, sine requie quaquaversus circumeunt, abeunt, redeunt, perque stabiles cellulas permeant omnia quaerentes, infensae, infestae, inimicae microbis, bacteriis, et huiusmodi ceteris non exclusis, quae nocere corpori quomodocumque possint. Ubi invenerint, arripiunt, vorantque, ferociores satellitibus et apparitoribus nostris, quibus urbium, pagorumque tuemur quietem; hi quidem latrones, latrunculos, sicarios, ebriosos corripiunt, sed carceri tradunt, non devorant. Huiusmodi cellulas placuit dicere: « fagocitas ». Horum autem fagocitarum officium, opusque et bella conspicillo magno, quod microscopium nuncupant, inclaruit; namque ubi lactis guttulae sub animalis pelle conditae fuerunt, repente fagocitae omnes illo lacte oppleti sunt, quippe humore illo alieno sese ingurgitavere, et ita ne corpus fracesceret caverunt; ubi vero inertes particulae, microbique viventes iniecti fuerunt, mox, agmine facto, incurrere, invisos hostes adventantes circumdare, aggredi, occidere, devorare. At non semper eadem fortuna; quippe et microbi et bacteria sunt, qui vel pollentiores fagocitis sunt, vel aliquid virulentum secum ferunt; itaque miserrimi fagocitae modo vorantur, modo occiduntur, et corpora, nullo tuente amplius, cellulae stabiles nullo tuente, sunt in potestate venientium hostium. Unde morbi, unde mors. Morbi igitur, mors nulla habebitur, si fagocitae isti ita ordinati sint, ita exerciti, ut ad gerenda bella cum hostibus illis essent pollentiores, vel si iis tale ingeri potuerit subsidium, quo, validiores facti, hostes repellerent, exterminarent. In hoc arcanum illud, quo tabum « pus variolae », a vaccis ablatum et pueris insertum, eos ab Arabica illa liberat lue. Fagocita ad bellum gerendum in illos microbos assuevit; ubi ergo adventet, artem vincendi callens occidit. At sunt fagocitae nequam, quos iuvat aggredi cellulas, quae sunt stabiles, ac vorare. Hoc ne fiat, cavendum. Omnis ergo medicinae labor aut unam, aut alteram terat viam necesse est; nempe aut macrofagos hosce fagocitas attenuare, aut bonos fagocitas erigere. Difficilis prima via, nam fortasse una hostes et amici pereunt; facilior altera; scimus quippe venena esse nonnulla, uti digitalis purpurea, uti arsenicum... Quid ultra? Inducto in venas veneno, epicratice tamen aphtam epizooticam Baccellius noster non exterminat? Ecquod et hoc arcanum, quod Sansonis aenigma olet: « A morte vita? » Animadvertant lectores: argumentum enim maximi pretii est omnibus.....

H. DE VECCHI PIERALICE.

DE MINUCII FELICIS "OCTAVIO" (1)

ORSUS suam responsionem Octavius, veracium, uti loquitur, verborum flumine conviciorum labem confidit se esse diluturum. Nihil vero antiquius habet quam ut illud a Caecilio insolentius dictum redarguat: nemini umquam concedi posse ut de divinis rebus inquisitionem disputationemque instituat, minime vero hominibus christianis ingenii, litterarum, opum plane expertibus: – Sit ita sane! – (sic fere respondet) – sint nostri, sicut dicis, pauperes, illitterati, imperiti! Quid tu inde? Nonne « omnes homines sine delectu aetatis, sexus, dignitatis, rationis et sensus capaces et habiles procreati? » Scilicet indagare atque perscrutari quae scitu omnibus maxime sunt necessaria, id non paucis tantum ingenio praestantibus, sed omnibus omnino hominibus demus permittamusque necesse est.

Praeterea, curnam a rebus altioribus investigandis penitus arceantur eiusmodi rudiores? Non ipsos etiam ethnicorum philosophos, antequam fama florerent sapientiae, « plebeios, indoctos, seminudos » fuisse constat inter omnes? Verum enimvero divites si fuissent, aurum profecto magis quam caelum suspexissent. E quibus nullos quidem profert nominatim, at proferre tum illum sane potuisset Socratem, qui patre natus fictore, huius se artem callere nequaquam erubuit (1); tum divinum illum Platonem, qui palaestris primum exercitatus, ex athleticis sudoribus, aut, ut quidam volunt, ex Isthmiis Pythiisque certaminibus ad philosophiam transivit (2).

Denique in controversiis dirimendis non tam disputantium spectandam auctoritatem, quam ipsam argumentorum esse veritatem exquirendam iure arbitratur. Concessit hucusque Caecilio Octavius tales esse revera Christi fideles, quales ille, summa iniuria, fingebat, eo quidem consilio ut isti demonstraret, tametsi humillima eorum esset conditio, nihil inde dedecoris in ipsam esse religionem redundaturum. At vero idem nunc ipse contendit, nonnisi audacissime, ne dicat impudentissime, omnes sine ullo discrimine christianos imi subsellii hominibus connumerari. Haud sane ideo « de ultima plebe » exsurrexisse sunt dicendi, quod nihili « honores atque purpuras » pendant recusentque constanter. Meminerit vero Christi fidem ab incunabulis non tuguria modo et pagos, sed palatia quoque et urbes invasisse.

Nec iam Caecilius testimonio glorietur Socratis haec iactare soliti: « Quod supra nos, nihil ad nos! » Quomodo huic occurrat Octavius audias velim. Quaerit quis iste sit Socrates, cuius effatis tanquam divinis oraculis acquiescat; nam ceteris philosophis vulgo est praehabitus « non quod omnia comperisset, sed quod nihil se scire didicisset ». Atque idem etiam Tullio videbatur, quo quidem teste, Socrates avocatam a rebus altioribus et occultioribus philosophiam ad vitam communem adduxit, ut de virtutibus tantum vitiisque quaereret, « caelestia autem, aut procul esse a nostra cogitatione censeret, vel si maxime cognita essent, nihil tamen ad bene vivendum conferre... Ita disputat ut nihil affirmet ipse, refellat alios; nihil se scire dicat, nisi idipsum, eoque praestare ceteris, quod illi, quae nesciant, scire putent » (3). Iamvero quae auctoritas est eius, qui ceteros dum refutat, nihil ipse adstruat?

Praeclusa iam voce sceptico, epicureum audacter aggreditur. Huic Providentiam neganti, ac temere fieri omnia hallucinanti, noster ille Octavius libere respondet, eos qui hunc mundum ornatissimum corpusculis coagmentatum velint hinc illinc aggregatis, « nec sensus habere nec oculos ». Quid enim tam perspicuum, cum aut in caelum oculos sustuleris, aut in terram deieceris, quam esse aliquod Numen « quo omnis natura moveatur, alatur, gubernetur? » (4). Se-

(1) Cfr. an. IV, num XXIV.

(1) VAL. MAX. lib III, cap. 4.
(2) *Porphyr.* cit. a CYRILLO ALEX. lib. VI *adversus Iulianum.*
(3) Lib. I *Acad. quaest.*
(4) Cap. XVII.

lubenti[illegible], quae de hac arte sentiret.

Qua[illegible] anno MDCCXCVI-XCVII in Italia belli [illegible] Praesides parisiensis athenaei, [illegible] vir[illegible] cura erat, epistolas miserunt, ut opera [illegible], quae nonnulli ex Italicis celeberrim[illegible] scripserant, transcribenda curaret, [illegible] mitteret. Hisce ille, postquam dixit se omnia facturum ad unguem, ne musicam [illegible] Gallorum tot optimis careret, sic [illegible] inter [illegible] artes musicae [illegible] inclinationque populorum [illegible] est, [illegible] opus virtuti [illegible] in [illegible] latet, nec [illegible]

[illegible] cum dux Hoche [illegible] diem obiisset supremum. Nam,

solemnia demortuo instauraturus funera, ita moderatori bellicarum rerum scripsit, ne optimae [illegible] musicae in funebri ritu desiderarentur: « Te hortor, administer civis, ut notam facias omnibus, qui musica pollent Pallade, ac tum in Cisalpina republica degent, tum in reliqua Italia, me certamini musicali praemium constituisse aureo numismate libellarum mille ac ducentarum, illi donandum, qui splendidius *ouverture*, [illegible] funebrem symphoniam ad in[illegible] conscripserit ». Pacinius ac Cimarosa se [illegible]; Paisiellus in opus incu[illegible], [illegible] donatus in praesentiarum, [illegible] ad [illegible]e imperialis musicae magisterium supremum evectus est.

Praeterea [illegible] Parisiensis urbis praefectus, anno MDCCCV, impedivisset quominus [illegible] *Ioannes* in theatro haberetur, [illegible], certior factus a Fouchè, dari in thea[illegible]. Qui [illegible] tunc adesse [illegible] Germania fuit quo [illegible] personabat, adire [illegible], audivitque, et laudavit sibi iucundam.

P. d. V.

[illegible], quarum tibi maxima cura,
Pectora mollescunt, asperitasque fugit.

Ovid. *Pont.* I.

IN PROSPECTU VITA PAR SAECULO. (1)

At saeculum nuperrime elapsum aliquid sublime dedit atque ab expectatione longius remotum, quo saltem par saeculo vita deduceretur. Res eximia nota profecto digna videtur, non modo ex eo quod sit, quam ex eo quod esse possit; adinventiones enim saepe videmus exiguas repente crescere et late porrigere manus; quo factum est ut ille vapor, quo ad risum prisci utebantur cum cineres et prunas, repente ab occlusa pila fugiens, undequaque disiiceret magno cum timore insciorum se calefacientium ad ignes hiemales, nunc sit paene domesticus servus et adlaborator, nec ministerium sit, quod horreat, a curribus vehendis ad pannos texendos, a secandis marmoribus ad montes terebrandos, a lavandis linteis ad chartas ex ligno, palea, linove conficiendas. Quid vero de electride? Haec [illegible], quia confricatum electrum ([illegible]) ad se paleae [illegible] chartaque attra[illegible]. Sic mille et [illegible], immo et ultra, delituit annis. Quid nunc? Ancilla pernix facta est, et ad omne opus porrigitur eadem internuncia inter urbes et regiones vel transmarinas, eadem auriga et currus, [illegible].... et carnifex. Nostra haec pariter adinventio nunc,

(1) Cfr. num. sup.

FABULAE SELECTAE FONTANII

[illegible] LATINE REDDITAE [illegible] A FRANCISCO XAV. [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible] ...: « Dic – ait – unde doles? »
[illegible] quando parabit!
[illegible]
[illegible] agit,
[illegible]
[illegible] paludes
[illegible]
[illegible], nunc [illegible] illas,
[illegible] dira ferat.
[illegible]
[illegible]
[illegible] Cassandra [illegible]
[illegible]
[illegible], vagus huc dum currit et illuc,
[illegible]
[illegible]
[illegible]

XXI. — Vespertilio et Mustela.

[illegible] praecipiti dum vespertilio fertur,
[illegible] in nidum se male cautus agit.
[illegible] quem [illegible],
[illegible] in praedam, dente gulâque minax:
– « Quid? [illegible] oculos [illegible]
Germen – ait – stirpis, quae mea damna cupit?
Dic, age, murino nonne es tu sanguine cretus?
Vocibus ambiguis ne mihi vera tege.
[illegible], tu nisi [illegible], ego [illegible] mustela salutor ».
– « [illegible] – [illegible] ait – non mihi tale genus.
[illegible]! ne credas; te mendax lingua fefellit.
Gratia dis, mater me mea fecit avem.
[illegible], alas mihi natas aspice: vivat
[illegible], volucris, campos gens secat aethereos! »
Credita [illegible]: [illegible] felicitér egit
Aliger, illaesus, qui volat inde domum.

[illegible] tamen alteriùs ruit inconsultus in antrum
Mustelae, volucrum quae vigil hostis erat.
Hic nova causa metus; captum iam longula truxque
Aucupis, ut volucrem, bucca vorare parat:
– « Me volucrem! tantum procul a me dedecus absit.
Dic, oro: [illegible], quid, [illegible] pluma, facit?
Murem me peperit [illegible] mater: vivite, mures!
[illegible], feles, deleat ira Iovis! »
Sic gemina geminum divertit fraude periclum,
Bis [illegible], qui bis interiturus erat.
Haud raro miles, dum belli insignia mutat,
[illegible] fata cruenta dolo.
[illegible], ut suaserit hora,
Callidus ille iubet, cui sua cara cutis (1).

XXII. — Avis telo sauciata.

Ictu letifero pennatae fixa sagittae,
Tristia [illegible] fata dolebat avis:
– « [illegible] cruciata dolore –
Sufficere in proprium [illegible] arma necem?
[illegible] homines ([illegible]) id vellitis alis,
Ocior unde in nos advolet interitus.
Parcite sed nobis illudere, ferrea corda;
Saepe premunt paribus vos quoque fata malis.
Uni [illegible] parti pars altera semper
Tela ministrabit, dum [illegible] cadat ».

XXIII. — Canis parturiens.

Quaerebat paritura canis sibi limina tuta,
Ponere tranquille qua grave posset onus.
Vicinam rogat illa canem (nec inaniter orat),
Ut sibi tecta pie commodet, inque dies.
Hic ergo latitat. Dilapso mense, reposcit
Tecti domna suos officiosa lares.
Hospes ait: « Luces ter quinas adiice; proles
Vix graditur, tenero non bene nixa pede ».
Impetrat; utque subit stata lux, hera poscere rursus,
Ut sibi nunc redeant tecta, cubile, torus.
Frendet ad haec ingrata parens; catuli quoque frendent,
Queis inerant animi membraque firma satis:

– « Non renuemus – ait mater – decedere tecto,
Hinc si trudere vi meque meosque queas ».
Fabula simplicibus prosit nimiumque benignis:
Quae des cumque malis, illa dedisse lues.
Credita periuro bona si repetiveris, eheu!
Te lites, pugnae, verbera forte manent.
Da semel huic limen, pede quod vix occupet uno;
Mox totam capiet diripietque domum.

XXIV. — Leo et Culex.

– « Cede procul, quem gleba putris coenosaque fudit,
Dedecus aligerum, cede, odiose, procul! »
In culicem vomuisse leo haec convicia fertur.
Audit probra culex, bellaque saeva parat:
– « Anne putas – ait – haec, quae regia nomina iactas,
Curis posse animum sollicitare meum?
Te male immani, te vincit robore taurus,
Qui tamen ad cantus itque reditque meos ».
Talia vix fatus, dat signa sonantibus alis,
Ipse simul tubicen, dux aciesque sibi.
Nec mora, sese infert campo, tempusque secundum
Captans, invadit colla superba feri.
Insanit quadrupes, rugit, spumam eromit ore,
Scintillasque oculo vibrat utroque, furens.
Agricolae trepidi latitant, habet omnia terror.
Tanti quae motus causa metusque? Culex.
Quo se cumque leo ferat, hunc irata lacessit
Muscula; sexcentis urget, ut umbra, locis.
Nunc tergum iaculo, nunc buccam pungit et aures,
Nunc, veluti latebram, concava naris adit.
Concava naris! Ad haec rabies effrena leonis
Crescit in immensum; gaudet ovatque culex;
Gaudet, non ullum dentemve unguemve furentis
Esse ferae, qui non vulnera dira ferat.
Se leo discerpens, cauda diverberat auras
Insontes; cauda tundit utrumque latus.
Caecus anhelantem frangit furor; ac fera tandem,
Viribus exhaustis, plumbea massa, ruit.
Parta laude tumens, discedit musca; triumphos,
Ut pugnam cecinit, sic canit ipsa suos.
Omnia pervolitans loca, dum rem vulgat, arachnes
Se temere in laqueos iniicit, inque necem.
Hinc edisce duo: primum, hosti posse potenti
Hostem vel minimum maxima ferre mala;
Tum, grave qui potuit nuper vitare periclum,
Hunc dein ob causam posse perire levem.

(Ad proximum numerum).

(1) Fontanius hic "sapientem" vocat qui ita se gesserit: *Le sage dit, selon les gens: Vive le roi, vive la Ligue!* Hunc ego malui vocare "callidum", cui verbo mala saepe significatio inest. Praeterea ignavum dico, cui sua nempe cutis carior aequo est.

CONSTANTINI PISONI

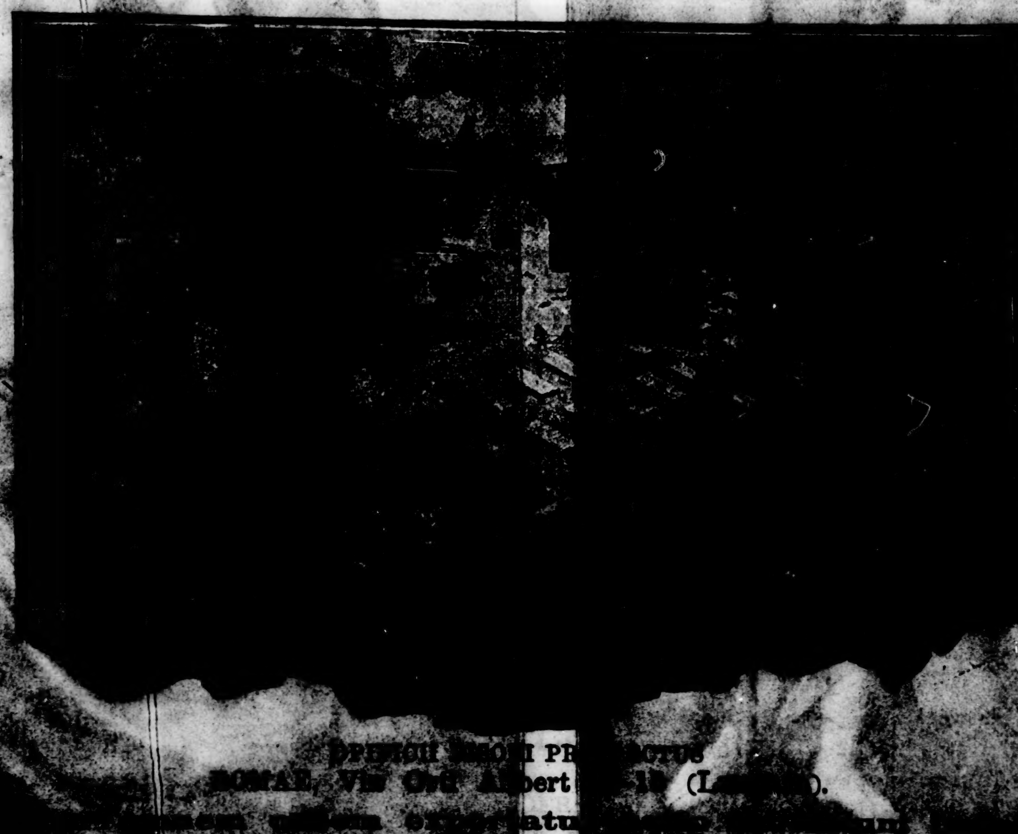
CANDELARUM AD SACRA OPIFICIUM EXCELLENS, PRAEMIIS INSIGNE

ab anno MDCCCIII constitutum

Romae in Italia, **Corso Vittorio Emanuele 127-129** et **Via de' Sediari 1, 2, 3.**

Vaticanam Basilicam instruit, quoties de Beatificatione aut Canonizatione solemne fit.

Clientes frequentissimi sunt in Urbe, in Italia et apud ex- [illegible]

Cereos faciunt ad noctem conficit, eaque ad decem usque ac duodecim horas diuturnas, Ecclesiis ac familiis necessarias, quod parsimoniam cum salubritate et munditie [illegible]

PER ORBEM

Tristissima quaeque maximeque lugenda per iter hodiernum meum Vulcani rabies patravit. Horrida ferme rabies, qua peior nec Iovis ira, nec Euri, nec Neptuni interdum tu- [illegible] **Hominesque ipsi cum cur-** [illegible] **arma domesticum ut bellum,** [illegible] **parent, auxilium nullum** [illegible] **quae tantas va-** [illegible] **in crimine ruinas efficere.** [illegible] **Vulcanicis addita fastis urbs,** [illegible] **nomen, atque in Nordica** [illegible] **; tristia** [illegible] **Roma Ne-** [illegible] **ad so-** [illegible] **sepeliendos mor-** [illegible] **incolas, sed** [illegible] **ragula,** [illegible] **signa** [illegible] **addiderent vires.** [illegible] **in acie ad** [illegible] **conspiciuntur,** [illegible] **conatus vi armorum** [illegible]

♱

Sunt Americani pariter miseri eventus, quos Saint Louis ad urbem lugeri audimus. Vehemens incendium in officina tantoriis texendis flagravit: ruunt muri et opifices nonnullos ipsosque vigiles, qui accurrerant, opprimunt. Ad Neo-Eboracum autem, dum haec narrantur, Eagle Pass M loco, carbonifera fodina concutitur trahitque in ruinam operarios centum et amplius suas per foveas errantes. Quid maius mortis exitium esse poterat?

♱

[illegible] **mis diebus teterri-** [illegible] **tempestates hinc ad A-** [illegible] **Hispanum. Orienta-** [illegible] **valibus procellis p-** [illegible] **immanes vento c-** [illegible] **r in viis. Disiecti** [illegible] **vulsi tramites: ur-** [illegible] **e, commerciis et co-** [illegible] ***anaral*, Gallica na-** [illegible] **albot, portum Ang-** [illegible] **itinere vento et u-** [illegible] **e ad quas nautae c-** [illegible] **, navis undis obruit-** [illegible] **ter a navis praefec-** [illegible] **tus a *Victoria*, Angli-** [illegible] **ndem colligitur.**

Verum [illegible] **ris infortunium Iaponii milites** [illegible] **i coacta cohorte** [illegible] **ercitationes per mon-** [illegible] **lla extemplo circumdantur:** [illegible] **vultus, factis circum tenebris,** [illegible] **a recta via; nulla est redeundi potestas:** [illegible] **a rigent, fame languescunt corpora,** [illegible] **is aluntur ad calefaciendos artus; at paulatim alius post alium miseri homines pereunt. Contubernales, undique ad quaerendos errantes profecti, viginti vix invenere superstites; cadavera contra quadraginta, eaque inter Kam-Iucki tribunum, quem sui milites propriis** [illegible] **tunicisque, ut vivum servarent, frustra cooperuerant.**

♱

Iam, quoniam in castris versamur, nonne cum Anglis mortem commemoremus Drummerii illius tympanistae canis strenuissimi, qui mox multa senecta obiit? Fuit quidem fidelissima [illegible] **Quam cum Angli caperent, ipse,** [illegible] **missilibus iactus huc illuc, ut glandes** [illegible] **corriperet, discurrebat. Deinde in** [illegible] **ad Kymberley,** [illegible] **vulnus in** [illegible] **et ipse** [illegible] **matibus,** [illegible] **essent** [illegible] **rali Africa** [illegible] **rum, eoque** [illegible] **inter pugnantes unus** [illegible] **qui de iustitia** [illegible] **illius belli numquam dubitaverit.**

Viato[illegible]

EPISTOLARUM COMMERCIUM

Cl. v. Aloisio Rai...., Borgo[illegible] **- De** [illegible] **quae a nobis petiisti, quamprimum** [illegible] **ad te scribam singillatim.**

Cl. v. Iosepho Wab..., [illegible] **aviae - De** [illegible] **erga nos benevolentia gratias amplissimas referimus et habemus. Quid autem circa vos et vestra dicere possumus, rerum et locorum notitiis indigentes? Tu scribas: nos tibi morem gerere conabimur.**

Cl. v. Petro B...., Possagno - Phaedri fabulas, quas requiris, edid. Neapoli officina Michaelis D'Auria.

Cl. v. Marco B...., Portu Romatino - Pro mea parte tibi satisfeci.

A Secretis.

[illegible] naturae primum, deinde anima[illegible], quam referri utinam ne chartae [illegible]! Quod suus argumentum, quo [illegible] universitatem intuiti in cogi[illegible] assurgimus Creatoris, [illegible] claritate, ut nonnisi cogitate ob[illegible] oculos non perstringat. Quid [illegible]? Potuit [illegible] effici pulcherrimus iste [illegible] magnificentissimus atomorum concursione [illegible] in terram literis nullus [illegible] potuit vel libellus? Mundum [illegible] corpora potuerunt [illegible] conglutinata, ut [illegible], aut [illegible], [illegible] non possunt? [illegible] de mundo Epicurei delirant, [illegible] caeli ornatum su[illegible], velis [illegible], [illegible].

A. Sonnia.

[illegible]

[illegible] Hyacinthus De Vecchi Pie[illegible] [illegible] memorabili [illegible] cum [illegible] commi[illegible] et [illegible], ut [illegible] provi[illegible] contra urbanam auctoritatem [illegible] defendere ausus sit. Quippe [illegible] vestrae fructibus, [illegible] eloquentia, in illo cursu usus [illegible] iudicio vestro detulissem. [illegible] dicor, equidem me[illegible] Galli Transalpini iure civi[illegible] universi donati sint. [illegible] multa memorarem; sed nolo [illegible].

[illegible] «[illegible]» minus latina mihi vi[illegible] pars nativa ferri, quae cum via [illegible] (sic « fe[illegible] »); hac lege nonne « fer[illegible] Sed voces compositae ex [illegible]: [illegible] dicendum [illegible] « [illegible] »? Eius [illegible] sternuntur, [illegible] orbitae [illegible] Via ferrea est stri[illegible] orbitis iter, quod satis indicet [illegible] » plurali numero.

[illegible] ipsum, quod in orbitis machina [illegible], cur non dicam « curruum agmen », [illegible] Vergilium « agmina cervorum, [illegible] », apud Statium « terna agmina [illegible] », atque ideo una voce agmen [illegible]? Verbum « vaporitraha » non [illegible] est quam res ipsa. Cicero Poe[illegible] « [illegible] » vocat, non « foederifragos »: [illegible] ergo dicenda sit « vapitraha », ad instar [illegible], quod est pro « vaporido »? Et forsitan [illegible] poetas inveniatur vapivehis, vapivagus sicut remivagus.

Haec autem ignea vectio est toleranda magis pro tempore quam perpetuo adoptanda. Ipsa primigenii homines ad perferendam in omnes terras culturam usi sunt. Mox dereliquere. Quid enim aliud significaret memoria Triptolemi anguibus volucribus vecti? Quid mexicanus Triptolemus Quetsaqualtus, cuius nomina variis Americanorum linguis eundem sensum reddunt, scilicet anguis pennati? Ea vero est serpens sinuoso ductu, celeritate volucris. Sed munus cum perfecerit, absumpta sua utilitate, peribit, ne offendantur meliora saecula duris, subterraneis atque nocturnis fabrûm laboribus, tetrisque cladibus, occursu vel exorbitatione agminum. Vale.

Molomii prope Tornodurum in Gallia Senonia.

Collega noster H. De Vecchi Pieralice nos certiores fecit se in proximo numero animadversionibus sibi oblatis responsurum. — *V. U.*

ANNALES

[illegible] Anglorumque foedus ictum — Barcinonenses [illegible] atque bellum civile — Tergestina et Bruxellensis seditio — Transvaalianae res.

Novissimus eventus, isque necopinatus, [illegible] Anglorum Iaponiorumque novum foedus [illegible]. Maximi quidem ponderis foedus, [illegible] Orientis res atque negotia [illegible] induunt faciem. Animum sociorum pri[illegible] ipsa documenti verba tradunt, unde erui[illegible] nationes pacem in ultimo Oriente firmam voluisse, atque Sinensis pariter imperii incolumitatem, et Coreani regni fines. Assentiunt his orationes Anglicis ab administris coram populorum legatis habitae, ut foedus declararent, hinc pro Anglicis per Orientis partes negotiis initum, hinc ad confirmandos Iaponios contra ausus quibus hostes forte in eorum fines vel in reliquarum Europae gentium colonias vel iura contenderent. Igitur firmato foedere Wei-hai-wei Sinensis portus quem Angli militari manu occupaverant statim deseruere, quippe quibus Iaponii iam portus omnes satis pateant carbonibus rebusque omnibus abundantes, quae terra marique usui fiant.

*

Interea, dum scribimus, flagrat Barcinonae [illegible] in suburbanis seditio, eaque et magnitudine et gravitate quae tralaticios iam civitatis illius motus longe antecellat. Operarii omnes cuiuscumque laboris aut artis simul ab opere recessere ad quadraginta hominum millia, [illegible] ferme multitudo, quae vias urbis et plateas seditione complet, nundinas vastat, pistoria atque cauponas praedatur. Modo sacris domibus templisve heic vel illic ignem immittere etiam pertentarunt, ita ut frequentes cum militibus advelitationes factae sint cum clade saepe et sanguine. Milites enim late urbem complent, armata manu tuentur; iamque status liberae civitatis suspenditur.

*

Similis huius fuit prope Tergestina operariorum seditio, vix manu militari sedata; fuit quoque, licet longe laevior, Bruxellensis, quam supremis Bacchanalium diebus cives viderunt. Heic coacta ingens popularium turba minax circumivit ut pro lege obtestaretur novissime ferenda de suffragio ad populares eligendos legatos singulis civibus concedendo.

*

Ecquid novi ex ultima Africa? Christianus Dewet ab hostium undique circumdantium manu iterum novissime effugit! Videtur immo fallaciam illam celeberrimam expertus esse, quam Hannibal in Fabium cunctatorem adhibuit: immisso enim boum agmine densissimo in Anglorum acies, hae disiectae sunt, aperientes effugientibus viam. Bellum itaque infinito labore idem semper perseverat.

Poplicola.

PUBLICI PER ORBEM COETUS

LEGIBUS FERENDIS

In Austria vehemens disceptatio coram municipibus agitata de recenti Tergestina seditione. De Koerber, summi consilii praeses, obiurgantibus legatis abunde respondit: electa denique oratorum manus, qui de Tergeste restituenda civilibus magistratibus atque de militaribus praefectis revocandis, providerent.

In Costarica republica novus praeses, qui Raphaeli Iglesias in munus succederet, Esquizel suffragiis electus.

In Gallia de tribunorum summis collegiis qui bellicis rebus terra marique praesunt dividendis oblata rogatio, ut eorum pars altera quae sunt imperii atque gerendae rei administret, altera quae bello parando tantum spectant caveat.

In Italia nova legislatorum sessio inchoata est. Rex in oratione quam habuit confirmavit tuta cum omnibus in pace Italos vivere, commemoravit belli Sinensis exitum virtutemque Italorum militum, dixit administrorum collegium leges propositurum ad mentis et manus operarios iuvandos, et ad ius familiare parumper submutandum. Constat in his divortii facultatem, quamquam intra terminos angustos cohercendam, comprehendi, indeque Giusso, publicis operibus praepositum, munere sese abdicasse.

Scriba.

AENIGMATA

I.

Sum verbum? Virgo suffusa rubore pudico
Audit me, sponsi fit subitoque memor.
Sum nomen? Caelum densa caligine velo
Perniciemque tibi, navita, saepe minor!

II.

Sulco me mandat, mollivit ut aura Favoni
Tellurem rigidam, strenuus agricola.
Verte meum nomen; verso pronomen et adde:
Quae sontes urget, nascitur ecce dea.

Fr. Palata.

Ex sociis, qui utriusque aenigmatis interpretationem ad commentarii moderatorem miserint intra duos menses, unus, sortitus, gratis accipiet opus, cui titulus:

Raph. Elisei
Quaestiones Propertianae.

Aenigmata an. V, n. I proposita his respondent:
1) Omen-Nemo; 2) Is-is.

Ea rite soluta miserunt:

Th. Vignas Sch. Piar.; Quint. Mirti Della Valle, *Romae*. — Fr. Prikryl, *Katzelsdorf*. — P. G. Z., *Modoetia*. — Guil. Schenz, *Ratisbona*. — D. Le Provost, *Briocen*. — Fr. Sallarés Sch. Piar., *Sabadelle*. — Caiet. Valenza; Nic. Costantino, *Cephaludio*. — Alois. Rossi, *Arona*. — Princ. Gordon, *Mancunio*. — C. Tranchese S. I., *Neapoli*. — St. Figielski, *Rypino*. — Ant. Alaria, *Augusta Taurinorum*. — Coll. Schol Piar. *Stellae*. — Ver. Cariolato, *Vicentia*. — Am. Robert, *Marieville*. — Ad. Skrzypkowski, *Swinice*. — Ios. Wabner, *Varsavia*. — Ioan. Cantono Ceva marchio, *Vercellis*. — Th. Wall; *Starawies*. — Bern. Alcón Sch. Piar., *Utiel*. — A. Mesek, *Travnik*. — Ern. Frè, *Vercellis*. — Ant. Lassota, *Mandela*. — Ioannes Mediolanensis. — C. Perazzi S. I., *Mangalore in Indis*. — A. Cappelli, *Senis*. — V. Hertel, *Mendhusio*. — Ad. Huza, *Grybovia*.

Sortitus est praemium
Ant. Alaria,
ad quem missa sunt Petri Angelini
Carmina ad Leonem PP. XIII.

Sponsor: Ioannes Baptista Ciampi, iurisperitus.

Romae — Ex officina *Pacis* Phil. Cuggiani.